

INTERVIEW
BARBARA MOENS
EN PETER DE GROOTE

‘**A**ls het je hier niet bevalt, rot dan op’, zei de Rotterdamse burgemeester Ahmed Aboutaleb (PvdA) na de aanslagen in Parijs vorige week. In vergelijking daarmee klinkt de conceptnota die Liesbeth Homans gisteren ontvouwde bijzonder vriendelijk. De nota, waaraan sinds eind vorig jaar gewerkt wordt, biedt de Vlaamse regering een kader om de radicalisering van Vlaamse jongeren te stoppen. En dus om de kans op terreur op eigen bodem te verlagen. Homans focust op preventie en sensibilisering (*lees kader*), de andere bevoegdheden zitten op federaal niveau. En ze onderstreept dat een samenleving ‘inclusief’ moet zijn. ‘Elkeen moet er zich thuis voelen en dezelfde kansen krijgen’, klinkt het letterlijk.

In een toelichting op haar kabinet zet ze de puntjes op de i. ‘Er is een gedeelde verantwoordelijkheid voor wat we vandaag meemaken. Ik wil niemands proces maken en het gebeurde zeker niet politiek recupereren, maar de overheid had meer kunnen doen. En we gaan meer doen. Maar het is niet fair om alles op de overheid af te schuiven. Ook de ouders van die jongeren hebben een verantwoordelijkheid. En de jongeren zelf natuurlijk. Plichten en verantwoordelijkheden moeten altijd gekoppeld zijn aan kansen. Maar in Vlaanderen is die koppeling er. Hier worden kansen aangereikt.’

Waarom blijken Vlaamse jongeren dan vatbaarder voor radicalisering dan jongeren in andere Europese landen?

Liesbeth Homans: ‘Dit fenomeen is in korte tijd geëscaleerd. Ongeveer acht jaar geleden wees een straathoekwerker in Boom op de problemen met Fouad Belkacem (*de Shari'ah Belgium-leider die terechtstaat op het terrorismeprocess in Antwerpen, red.*). Hij vond toen bij niemand gehoor. Dus ja, de overheid heeft steken laten vallen. Maar het is complexer dan dat. Er wordt naar de moskeeën gewezen, maar daar ben ik het niet mee eens. Slechts in een kleine minderheid zijn er problemen. Het internet en de sociale media versnellen alles nog.’

Wie zich niet kan aanpassen, moet zich de vraag stellen: hoor ik hier eigenlijk wel thuis?

VLAAMS MINISTER VAN
BINNENLANDS BESTUUR
LIESBETH HOMANS

In Antwerpen zouden tientallen jongeren klaarstaan om te vertrekken naar Syrië. Het zijn mogelijk de terroristen van morgen. Komen de plannen van de Vlaamse regering voor hen niet te laat?

Homans: ‘Preventie kan via een straathoekwerker verlopen of via een leerkracht of via een sportleraar. Maar ook de ouders zijn belangrijk. Syriëstrijders komen in 99 procent van de gevallen uit gebroken gezinnen. Die jongeren zijn op de dool, trekken op met de verkeerde vrienden. Die ouders zijn bezorgd. Op een bepaald moment trekt die jongere zich terug op zijn kamer met een boek - de Koran - en zijn computer, waardoor de ouders gerustgesteld zijn. Als moeder begrijp ik dat. We moeten die ouders beter informeren over de gevaren en over hoe ze die kunnen detecteren.’

Er wordt geen extra budget uitgetrokken, u verschuift de prioriteiten. Wordt het dan geen druppel op een hete plaat?

Homans: ‘Dit gaat niet over meer middelen, wel over de juiste accenten. Vanuit Welzijn investeren we veel in straathoekwerking. Het lijkt me daarom goed om in overleg met de gemeenten na te denken over de kerntaak van die mensen. Is het nuttig om hen bij te scholen zodat ze bepaalde problemen beter kunnen opsporen? Zij blijven vanuit Vlaanderen gesubsidieerd, maar hun werk krijgt wel een extra invulling. Een voorbeeld van hoe het nu al goed kan werken: in Antwerpen doet de organisatie X-Stria in opdracht van de stad huisbezoeken zodra een leerkracht of een straathoekwerker een probleem met een jongere signaleert. Pure preventie die de ouders kan helpen.’

Kan discriminatie een rol spelen in de

radicalisering van sommige moslimjongeren?

Homans: (*fel*) ‘In dit debat tolereer ik het verhaal van discriminatie niet! Totaal niet! Vlaanderen is een heel open samenleving. Wie heeft Brian De Mulder gediscrimineerd? En Jejoen Bontinck? Kijk naar de Syriëstrijders die we kennen. Welke kansen hebben zij niet gehad? Zij zijn hier geboren en getogen. Zij hebben van ons onderwijsstelsel kunnen genieten, van onze arbeidsmarkt. De jongeren die radicaliseren zijn soms gewoon zeer beïnvloedbaar en zeker niet per se mislukt. Er zijn ook mensen met een topjob naar Syrië afgezakt.’

In uw nota staat dat acties pas zin hebben als Vlaanderen werk maakt van een inclusieve samenleving. Daarmee erkent u toch dat sommigen uit de boot vallen?

Homans: ‘Nee. Ik zeg daarmee wel dat we op alle bevoegdheidsdomeinen moeten inzetten: welzijn, onderwijs, jeugd. Ik keur bijvoorbeeld af dat er nog altijd jeugdbewegingen bestaan voor mensen met een allochtone achtergrond. Het omgekeerde evenzeer, maar ik denk niet dat die bestaan. De basisideologie van mijn partij draait rond gemeenschapsvorming. Naar Vlaanderen komen moet per definitie betekenen dat je deel wil uitmaken van onze gemeen-

schap en onze normen en waarden wilt aannemen? Zonder dat je je eigen cultuur en identiteit moet verloochenen, natuurlijk.’

In uw nota klinkt het allemaal beduidend softer.

Homans: ‘Deze nota is een kader voor de Vlaamse regering dat ik als minister coördineer. Vindt u die nota soft? Misschien is ze genuanceerder.’

In de nota schrijft u bijvoorbeeld dat we moeten oppassen met het woord ‘moslimradicalisering’. Waarom zouden

Zo'n acht jaar geleden wees een straathoekwerker in Boom op de problemen met Fouad Belkacem. Hij vond toen bij niemand gehoor.

WAT DOET VLAAMSE REGERING?

De Vlaamse regering zet in op meer preventie van het gewelddadig radicalisme. Dat is de rode draad door de conceptnota die ze gisteren goedkeurde. Vlaanderen is niet bevoegd voor het veiligheidsaspect, maar kan wel actie ondernemen rond **preventie, detectie en deradicalisering van jongeren**. En dat is de regering ook van plan, blijkt uit de nota van Homans. Die moet later uitmonden in een actieplan. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de lokale besturen, eerstelijns werkers in bijvoorbeeld welzijn, en de ouders zelf. De Vlaamse regering wil hen vooral ondersteunen, bijvoorbeeld door het delen van expertise en vorming. Het Vlaams Platform Radicalisering moet instaan voor **informatiedeling en coördinatie**, zowel intern als met de andere overheden. De regering zet ook in op de vorming van **hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, imams en andere eerstelijns werkers**. Ze wil ook meer samenwerking met **moskeëën en erkende moskeëën** in de preventie en de aanpak van radicalisering. Ook de ondersteuning van **ouders en lokale besturen** staat centraal, bijvoorbeeld door concrete informatie te delen of partners samen te brengen. Vlaanderen heeft ook aandacht voor het bredere plaatje. ‘Specifieke maatregelen ter preventie van radicalisering zijn enkel zinvol als tegelijkertijd wordt ingezet op een inclusieve samenleving, waar iedereen zich thuis voelt en dezelfde kansen krijgt. Als we er niet in slagen te zorgen dat jongeren en jongvolwassenen zich gewaardeerd voelen, zich deel van de samenleving voelen en duidelijke toekomstperspectieven zien, blijft het dweilen met de kraan open en laten we veel menselijk kapitaal verloren gaan in handen van extremisten.’

we de radicalisering van moslims geen moslimradicalisering mogen noemen?

Homans: ‘We willen het vizier openhouden. Vandaag worden we, laat ons een kat een kat noemen, geconfronteerd met moslimradicalisme. Maar dat radicalisme kan over een jaar een andere vorm aannemen en dan moet deze nota nog altijd als kader kunnen dienen. U zult mij nooit horen zeggen dat alles moslims radicalen zijn. Het gaat over een heel, heel kleine minderheid. Wat nu gebeurt, is ontzettend jammer voor alle moslims die zich aangepast en geïntegreerd hebben. En zeker geen verhaal van moslims versus niet-moslims.’

Als we moeten opletten met woorden als ‘moslimradicalisering’ dan ook met uitspraken als ‘racisme is relatief’?

Homans: (*lachje*) ‘Gaan we daar nu weer over beginnen? Ik sta nog altijd achter die uitspraak die ik anderhalf jaar geleden deed, weliswaar binnen de juiste context. Bestaat racisme? Ja. Is het verwerpelijk? Ja. Moeten slachtoffers geholpen worden? Ja. Vind ik dat racisme te gemakkelijk wordt ingeroepen als excuus? Nog altijd. Maar daar heeft dit debat niets mee te maken. Als minister van Inburgering heb ik de middelen voor inburgeringscursussen verhoogd. En ik ben me ervan bewust dat rechten en plichten gekoppeld moeten zijn aan kansen. Maar die koppeling maken we. Wie zich zelfs dan toch niet kan aanpassen, moet zich de vraag stellen: hoor ik hier eigenlijk wel thuis?’

Of zoals de Rotterdamse burgemeester Ahmed Aboutaleb (PvdA) zei: ‘Als het u hier niet bevalt, rot dan op.’ N-VA voorzitter Bart De Wever zei hetzelfde, maar iets omfloerster. Zijn dat uitspraken die een inclusieve samenleving bevorderen?

Homans: ‘Wie zich onttrekt aan een samenleving om in Syrië misdaden tegen de mensheid te gaan plegen, hoort óók in een inclusieve samenleving niet thuis. Als ik hetzelfde zou zeggen als Aboutaleb, haal ik elke voorpagina. Als moslim kan hij zich iets meer permitteren. Dus zeg ik het niet, al sta ik helemaal achter die uitspraak. Ik zeg u: we zullen nooit tolereren dat mensen vertrekken om elders de ergste gruweldaden te gaan plegen.’